

De Heer Prof. C. A. J. A. Oudemans bespreekt en ver-
toont eenige zeldzame of twijfelachtige Phanerogamen.

Vooreerst brengt hij eene verzameling *Batrachia* ter
tafel, en daaronder, als voor ons vaderland nog onbekende
vormen: *B. penicillatum* Dum., *B. penicillatum*
Dum. var. *submersum* Oud., *B. hololeucum* Gke.
var. *terrestre* Gr. Godr., en *B. Baudoti* Godr.
var. *submersum* Dum. De eerste werd in 1857 door den
Heer Knuttel in slooten van het Drieberger bosch en in 1866
in eene verbinding van twee vennen aan den Hondsborg bij
Oisterwijk; de tweede door denzelfden in 1866 in het riviertje
de Aa bij Princenhagen; de derde door denzelfden in 1866
langs beeken in het Zeister bosch; de vierde door den spreker
zelve in zilte slooten rondom de vestingwerken van Naarden
aan de zijde der Meent (gemeenteweide) gevonden.

B. penicillatum Dum. vindt men beschreven bij Bo-
reau (Fl. du Centre de la Fr. II. p. 11) en bij Dumortier
in de *Bulletins de la Soc. Royale de Botanique*
de Belgique, deel 3, p. 216. De voorgelegde exempla-
ren kwamen in allen opzichte met die beschrijvingen overeen,
en troffen het oog terstond door hunne lange bladslippen, die,
uit het water getogen, tot penseelen van 6—7 centim. samen-
vielen. De Nederlandsche exemplaren uit het riviertje de Aa
deden echter geene drijvende bladen zien, weshalve de toe-
voeging van var. *submersum*, zooals die ook aan andere
ondergedoken vormen van ongelijkbladige *Batrachia* gege-
ven is geworden, voor hen niet ongepast scheen. De bloemen
van *B. penicillatum* zijn groot, d. i. komen in middellijn
met die van *B. heterophyllum* overeen.

Het verschil tusschen ondergedokene en op vasten bodem
opgeslagen exemplaren van *B. hololeucum* is niet zoo groot
als dat tusschen dergelijke vormen van *B. heterophyl-
lum*. Bij *B. heterophyllum* var. *terrestre* toch zijn
de drijvende bladen niet meer aanwezig; bij *B. hololeucum*
var. *terrestre* daarentegen wél. Het viel echter niet te
ontkennen, dat laatstgenoemde vorm vleeziger draadvormige
bladen had, en dat de daarvan gevonden exemplaren zeer klein

waren, ja zelfs, in vergelijking met de ondergedokene, zich als dwergen voordeden.

B. *Baudoti* var. *submersum* werd in de onmiddellijke nabijheid van den ongelijkbladigen vorm gevonden, en kwam daarmee dan ook — op de drijvende bladen na — volmaakt overeen.

Spreker meende dat de volgende tabel, ter bepaling onzer thans bekende soorten en verscheidenheden of vormen van *Batrachium*, misschien eenigen dienst zoude kunnen bewijzen.

- A. Alle bladen niervormig, gelobd B. *hederaceum* L.
(*Ranunculus*) E. M.
- B. Alle bladen in draadvormige slippen verdeeld, ondergedoken.
- a. Bloembodem onbebaard. B. *fluitans* Lam.
(*Ranunculus*) Wimm.
- b. Bloembodem bebaard.
1. De bladslippen van alle bladen vallen samen als men ze uit het water ligt B. *penicillatum*
Boreau (*Ranunculus*) Dum. var. *submersum* Oud.
2. De bladslippen (althans die der hoogere bladen) blijven, na uit het water geligt te zijn, uitgespreid.
- † De helmknoppen bereiken ter nauwermond den top van den kogel van stampers. B. *Baudoti* Godr.
(*Ranunculus*) v. d. Bosch. var. *submersum* Dum.
- †† De helmknoppen steken ver boven den kogel van stampers uit.
- * Bladslippen kort (1 centim.), stijf, kopergroen; bloemstelen driemaal zoo lang als de bladen B. *divaricatum*
Schrk. (*Ranunculus*) Wimm.
- ** Bladslippen lang (2 centim. en meer), draadvormig, buigzaam, sapgroen.
1. Meeldraden p. m. 12; vruchtjes 15—30; bloemen middelmatig. B. *trichophyllum*
Chaix. (1) (*Ranunculus*) v. d. Bosch.

(1) Juister *B. paucistamineum*, omdat Tausch haar het eerst onder dien soortsnaam, hoewel onder 't geslacht *Ranunculus*, beschreven heeft.

2. Meeldraden talrijk; vruchtjes 50 of meer; bloemen groot *B. heterophyllum* Wigg. var. *submersum*.
- C. Alleen de lagere, ondergedokene bladen zijn in draadvormige slippen verdeeld; de hoogere, drijvende, daarentegen gevuld, heel of half cirkelrond, niervormig, enz., meer of minder diep ingesneden of in blaadjes van den 2en rang verdeeld.
- a. Kroonbladen geheel wit, zonder gelen nagel . . . *B. hololeucum* Gke. (*Ranunculus*) Lloyd.
- NB. Hiervan een landvorm met vleeziger lijnvormige slippen (= var. *terrestre*).
- b. Kroonbladen met een gelen nagel.
1. De helmknoppen bereiken ter nauwernood den top van den kogel van stampers *B. Baudoti* Godr. (*Ranunculus*) v. d. Bosch.
2. De helmknoppen steken ver boven den kogel van stampers uit.
- § De ondergedoken bladen vallen buiten het water tot lange donkergroene penseelen samen *B. penicatum* Bureau (*Ranunculus*) Dum.
- §§ De ondergedoken bladen vallen buiten het water niet samen.
- † De drijvende bladen zijn eenvoudig gelobd of gespleten; zijn zegedeeld of handvormig, dan zijn de slippen of blaadjes naar onder meer of minder afgerond, zoodat de zuivere wigvorm er niet aan wordt waargenomen. Bloemen groot *B. heterophyllum* Wigg. (1)
- Van deze soort kent men de volgende verscheidenheden:
1. *peltatum*, met hartvormig-cirkelronde, tot op of over de helft van den straal ingesneden (drijvende) bladen.
 2. *quinquelobum*, met eirond-niervormige, stomp-vijflobbige bladen.
 3. *truncatum*, niet half cirkelronde en dus aan hun voet als afgehakte, naar voren 5-lobbige bladen. Deze verscheidenheid wordt door sommige auteurs als soort beschreven.
 4. *terrestre*, met zodevormenden bouw en geene andere dan draadvormige slippen.

(1) Juister *B. aquatile* E. M., omdat zij reeds door Linnaeus als *Ranunculus aquatilis* onderscheiden werd.

5. submersum, met niet anders dan ondergedokene,
in draadvormige slippy verdeelde bladen.

†† De drijvende bladen zijn diepinge-
smeden, gedeeld of handvormig, en
de slippy of blaadjes zuiver wig-
vormig, d. i. met een scherp toe-
loopenden voet. Bloemen klein . .

B. Petiveri Koch.
(Ranunculus) v. d.
Bosch.

Spreker wijst eindelijk op het verschil dat er tusschen de meeste floristen en Wirtgen, in zijne onlangs uitgekomen Flora der preussischen Rheinlande 1870, blz. 29 en 30, bestaat ten opzichte van de beschrijving der wijze, waarop de ondergedoken bladen van *B. trichophyllum* zich gedragen als zij uit het water worden getogen. Overal leest men dat zij onder die omstandigheden uitgespreid blijven; Wirtgen alleen schrijft dat zij zich dan »pinselförmig zusammensetzen”. Deze uiteenwijkende verklaringen laten zich echter verzoenen, als men in het oog houdt, dat *B. trichophyllum* beide soorten van bladen draagt. Hoog aan den stengel nl. vindt men jongere, die niet samenvallen, maar lager oudere, die zulks wel doen.